

Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ, ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΑΔΑΣ

Συντάκτομενόν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς τὸ πρῶτον ἕκαστην παιδικὴν περιόδον ἀνάγραφον, εἰρηθεῖς καὶ ἄσπρον εἰς τὴν ψυχὴν ὅσον ὑποδείξαι καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριστερίου Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὡς ἀνάγνωσμα ἀριστον καὶ λογιωτάτων εἰς τοὺς παῖδας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΡΟΥΤΑ Ἐσωτερικὸν Ἐξωτερικόν Ἐτήσιον . . . . . δρ. 16.— Ἐτήσιον . . . . . δρ. 25.— ἡμέριστον . . . . . 5,50 ἡμέριστον . . . . . 18.— Τριμηνιον . . . . . 15,50 Τριμηνιον . . . . . 7.— ΑΜΕΡΙΚΗΣ: Ἐτήσιον, δολλάρια 4		ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΙΑΡΥΘΗ ΤΩ 1879 ΙΑΡΥΘΗΣ — ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Ἐν Ἀθήναις, 16 Ὀκτωβρίου 1921	ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ Ἐσωτερικ. λεπτ. 40 Ἐξωτερικ. λεπτ. 50 Ὅσθα προσηγορευμένων ἔτων ἐπίσης. ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Ὅσθα Ἐφριεβίου δρ. 28 πέρα τὸ Ναυαρότου Ἔτος 48ον. — Δελτ. 40

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΕΒΕΛΟΝΤΗΣ (ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ' (Συνέχεια)
 Τὰ δύο αὐτὰ χροῖνα πέρασαν ἡσυχᾶ. Ἦσαν σάν ἐνα διελαιτριά μὴνεμάς μέσα στή θέλλα τῶν πολέμων.
 — Δόξα σοι ὁ Θεός, οἱ πόλεμοι τελειώσαν! ἔλεγε ἡ Κατερίνα. Ὁ Ναπολεὼν εἶναι σήμερον κήρυξ τοῦ Κόσμου. Ἦ ἄλλο θέλει;

Μποροῦσαν πράγματι νὰ τὸ πιστεύουν καὶ νὰ τὸ ἐλπίζουν πῶς στο ἐξῆς θὰ εἶχαν εἰρήνη. Ὁ Ναπολεὼν, γιὰ πολιτικούς λόγους, εἶχε χωρίσει τὴν Αὐτοκρατορίαν Ἰωσήφ-ινα καὶ εἶχε κεραιθεῖ μὴ ἀληθινὴ βασιλοπούλα, τὴν ἀρχιδούκισσα Μαρία — Λουίζα τῆς Αὐστρίας. Ὁ μεγάλος λοιπὸν νικητὴς θενοταν μὲ τὴν αὐτὴ κρατορικὴ οἰκογένεια ποὺ εἶχε νικήσει ἀπὸ Ἀουστέρλιτς καὶ ἀπὸ Βάγκραμ.

Ἀπὸ τὸν δεύτερο αὐτὸ γάμο τοῦ Ναπολεὼντος γεννήθηκε, στίς 20 Μαρτίου 1811, ὁ διάδοχος, ποὺ πῆρε ἀμέσως τὸν τίτλο Βασιλεὺς τῆς Ρώμης. Ὁ κττακτητὴς εἶχε τὴν ἐλπίδα πῶς ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, ὁ πατέρας τῆς γυναίκας του, θὰ ἐλάτρευε τὸν ἔγγονο αὐτοῦ καὶ πῶς τὴν ἀγάπῃ του, ἡ φίλια καὶ ἡ συμμαχία μεταξὺ τῶν δύο ἐθνῶν θὰ ἦταν στο ἐξῆς ἐξασφαλισμένη.

Ἀλλὰ βγήκε γελασμένος. Ὁ γάμος του μὲ τὴ Μαρία — Λουίζα ὄχι μόνο δὲν τὸν συμφιλίωσε ἀλλὰ ἔβλεπε μὲ τὴν Αὐστρία, ἀλλὰ τὸ ἐβόηχαν καὶ τὴ συμπάθεια τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας, ποὺ στήν ἐπιγάμια αὐτὴ ἔβλεπε μὴ ἀπὸ τὴν ἐναντίον του.

Ὡστόσο ἡ εἰρήνη ἐξακολουθοῦσε. Ζοῦσαν μὰ τίς δάνας τῶν περασμένων νικῶν. Κι' ὁ στρατός, ἀξιώματικοὶ καὶ στρατιώτες, ἦταν τὸ ἀντικείμενο τῆς γενικῆς ἀγάπης.
 Στὸ διάστημα αὐτὸ, ὁ Ἑρρίκος καὶ ὁ Καίσαρ εἶχαν μεγαλώσει. Ἦταν τώρα δύο ὄμορφα παιδάκια τεσσάρων χρόνων, εὐριστες, γερὰ, χαλοφτιασμένα καὶ ἦταν ἀστείον νὰ τὰ βλέπῃ κανεὶς νὰ περπατοῦν μὲ στολὴ πολωνῶν λοχρηθῶρων, — γιὰ

ἦταν τῆς μῆδας τότε νὰ ντύουν τὰ παιδάκια στρατιωτικά.
 Εἶχαν καὶ τὰ δύο ἀπὸ ἓνα σπαθάκι καὶ σιχὰ ὁ Γκαρμπάλε, σοβαρός, τὰ ἔπαιρνε ἀπὸ τὸ χεῖρ καὶ τὰ πῆγαινε στο Μπαρὸ τῶν Απομάχων, νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν προπάππο τους καὶ τοῦ γέρο — Λαρκιέ.
 Οἱ διαβάτες, σταματοῦσαν καὶ ἔβλεπαν μὲ χαμόγελο τοὺς δύο ἀπομάχους νὰ παιζοῦν μὲ τὰ δύο παιδάκια.
 Ὁ Μπαλ — Ρόε, ὁ τραγός, δὲν εἶχε

πια μάτι παραγὰ τὰ διοργωνία του. Καθισμένος ἀπάνω σὲ κανένα κανόνι, ἀπὸ τὰ πζλιὰ ἐκεῖνα ποὺ ἐσοδίζαν τὴν αὐλή, ἔπαιρνε τὰ παιδάκια στα γόνατά του καὶ τοὺς ἔλεγε «ὕπερθετικες» ἱστορίες μαχῶν. Ὁ Λαρκιέ καὶ τοὺς ἔκανε γυμνάσια.

— Ἐσεῖς, τοὺς ἔλεγε, θὰ γίνετς μὴ μέρᾳ στρατιώτες ἀληθινοί. Τὸ νοῦ σας λοιπὸν νὰ μαθίνετς ἀπὸ τώρα.

Οἱ ἐπισκέψεις αὐτῆς, τελειώνων πάντα στο μαγαζάκι μὴς καλῆς γυναίκας, ποὺ πουλοῦσε καστονά καὶ καρμέλες ἢ σ' ἓνα μεγάλο μπαζάκι παιχιδιών. Κι' ὅταν ἔρθανε ἡ ὄρα τοῦ χωρισμοῦ, μὴ ἀλύπη χωρηθοῦσαν στὰ πρόσωπα τῶν ἀπομάχων καθὼς ἔβλεπαν τὰ παιδάκια νὰ φεύγουν...

Ὡστόσο ἡ Ρωσία εἰδείνε ὀλοένα πῶς ἐχθρικές διαθέσεις. Ὁ Ναπολεὼν καταλαβαίνε πῶς ἡ εἰρήνη δὲν ἦταν πια ἐξασφαλισμένη. Κι' ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ 1811 ἄρχισε πάλι νὰ προετοιμάζῃ τὸν πόλεμο, ποὺ τὸν ἔβλεπε ἀσφυκτο.

Γιὰ νὰ εἶναι ἐξασφαλισμένης ἀπό τῆς ἄλλης σὲ συνένοση μὲ τὴν Αὐστρία καὶ τὴν Πρωσία ὁ ἔπειτα κινητοπύργος ἀπὸ μποροῦσε μυστικά

το στρατό του προς τα ρωσικά σύνορα.
 Ο τσάρος Αλέξανδρος ανηύχθη και πήγε να βύθει επί κεφαλής του στρατού του. Τότε ο Ναπολέων πήρε την οριστική του απόφαση και στις 9 Μαΐου 1812, αναχώρησε κίαιτος από το Παρίσι.

Ο Γιάννης Καρδινιάκ, κατά διαταγή του Αυτοκράτορος, άφησε την διαίτηση του τάγματός του. κι ανέλαβε πάλι υπηρεσία στο έπιτελείο.

Την Προνομιά τη δούδα, όταν γύρισε στο σπίτι του, είπε στη Λίζα:
 — Άγριο φεύγω. Ο Αυτοκράτωρ με στέλνει στη Δρέσδη με διαταγές του. Θα τον περιμένω εκεί.

— Θα γυρίεις όμως γρήγορα, δεν είναι έτσι; τον ρώτησε η Λίζα.
 — Γρήγορα... δεν το πιστεύω. Άλλα και πόλεμος αν θα γίνει, μη φοβάσαι. Θα ξαναγυρίσω!

Την άλλη μέρα, ο λοχαγός του έπιτελείου αποχαιρέτησε τους δικούς του, — πόσες φορές είχε γίνει ως τώρα αυτό! — κι έφυγε με μία μπαγιάνη εκστρατείας.

Είχε μαζί του μία θαλίτσα, όπου ήταν φυλαγμένες οι διαταγές του Αυτοκράτορος. Με το χέρι του τού είχε δώσει για να τις πάρη στη Δρέσδη.

Ο Γκριμπάλδ καθόταν άπάνω με τον άμαξά. Κι' έν' απόκαπαρμ Δραγώνων συνέδουσε την μπαγιάνη ως τον πρώτο σταθμό. Εκεί άλλαξαν άλογα και συνοδεία. Κι' έτσι γινόταν ε' όλους τους σταθμούς, ως που η μπαγιάνη έφθασε στη Δρέσδη.

Ο Γιάννης περιέδωσε τις διαταγές και πέριε τον Αυτοκράτορα.
 Ο Ναπολέων δεν έμεινε πολύ στη Δρέσδη. Έφυγε άμεσα για το Δάνταϊ. Μαζί του κι' ο Γιάννης.

Ο πόλεμος ήταν κιά βέβαιος. Κι' ο Γιάννης έγγραφη στη Λίζα:
 «Παρηγόρησου, θα γυρίσω γρήγορα κι' ίσως συνταγματάρχης. Έπειτα δεν μού κακοφαίνεται καθόλου που θα γνωρίσω και τη Ρωσία...»

Στις 24 'Ιουνίου 1812, ο γαλλικός στρατός επέβη τον ποταμό Νιμεν από τρεις γερμας καυωμένες με πλοία κι' εξελίχθη για τη Μόσχα.

Το λάθος του Ναπολέοντος, — άκουτο ένα λάθος, — ήταν που έβαλε να έτασει ένα μεγάλο στρατό, από εξακόσιες χιλιάδες, να δράση τόσο μακριά από τη βάση των επιχειρήσεων.

Από το 1812 αρχίζει η παρακμή του μεγάλου Κατακτητού. Και στην πώση του άκόμα έδρασε άγριες κι' άποκρούσε δόξα άλλα πόσο προτιμώτερο ήταν αν περιώριζε τις φιλοδοξίες του ύστερ' από τα Πι-σιττ και διατηρούσε τη Γαλλία στην άμνη και στη δύναμη που είχε φθάσει ως τότε!

Αλλά η Έμμαρμένη τον έσπρωχνε στην καταστροφή κι' οι άνόποτοι στρατιώτες του μαρκαν μ' άνθουσιασμό στη Ρωσία.

Από τις πρώτες ημέρες, ο Ναπολέων παρατήρησε πως τα στρατεύματά του δεν είχαν μεγάλη συνοχή. Για δυο λόγους: Πρώτα, γιατί με πολλή δυσκολία γινόταν ο άνεφοδιασμός του τεραστίου εκείνου στρατού. Δεύτερο, γιατί στη Ρωσία, και σήμερα ακόμα, οι δρόμοι είναι σπάνιοι. Ο στρατός άνεφοδιαζόταν κανένας δρόμους μέσα σε στέπες και σε άση. Πολύς φορές έκανε δέκα όληκαίρες λεύγες χωρίς να περπάτησούν' ένα σπίτι. Ηερπατοόθες σ' έρημιά.

Έπειτα οι Ρώσοι, καθώς άποχωρούσαν, από άγριο πατριωτισμό κατέστρεφαν τα πάντα, έκαυαν τα γεννημάτα, για να μη βρούνη τίποτα οι έχθροί. Έτσι ο Ναπολέων προχωρούσε σε μία χώρα πρηγμένη.

Οι άξιωματικοί του Έπιτελείου ύπεφταν πολύ. Την πρώτη εβδομάδα ο Γιάννης Καρδινιάκ έλασε πέντε άλογα, που ψήφισαν από τους κόπους. Τότες διαταγές είχε να φέρη, όχι μόνο στους στρατηγούς αλλά και στις ύπηρεσίες του άνεφοδιασμού. Ο φίλος μας όμως, συνειδημένος στη σκληραγωγή, άντείχε.

Άλλη δυσκολία ήταν το μωσαϊκό, να ποΐως, του στρατού. Γιατι οι έξυκόντες χιλιάδες δεν ήταν δυο Γάλλοι. Ο Ναπολέων είχε πάρει μαζί του και σώματα από 'Ισπανούς, 'Ιταλούς, 'Ολλανδούς, Βουαρούς. Κι' οι άνθρωποι αυτοί δεν είχαν το στρατιωτικό πνεύμα, την κειθαρχία της Φρουράς και του γαλλικού πεζικού. Πολλοί άπ' αυτούς λιποτακτοόσχη, όταν προπάντων άργοόσχη τα τρόφιμα.

Το ίππικό καταδιώκε τους φυγάδες και τους άναγκαίς να γυρίζουν.
 Μ' άλ' αυτά, ο Ναπολέων προχωρούσε. Κι' ένα έφθαναν μπροστά του οι Ρώσοι, έσθονε έτσι ως τη Βίλινα.

Άγιο πριν να μπει σε αυτή την πόλη, έστειλε τον Γιάννη Καρδινιάκ για άναγνώση. Καθώς περνούσε ένα μεγάλο δάσος από ύλατα, ο φίλος μας είδε στην άκρη ένα ξύλινο σπίτι, από τα έξοχικά. Εκείνη του στη Ρωσία τα έλεγαν σ' ές.

Από μακριά, άκουσε τρέζε τουρκεκιές κι' είδε κληνός άκων από την σπηλι.
 Δεν έδίστασε καθόλου και με κάλπασμο έσπασε ως εκεί.

Είδε τότε θέματα απαράστατα: Έτα απ' την ύδα, πέντε στρατιώτες 'Ιταλοί, λιποτακτές, είχαν δέσει στο στόλο του καμωμένου άερο ένα δυστυχισμένο γέρο μωζικά και τον έβραγα αλλήγητα.

Μπροστά στην πόρτα ήταν έκαλυμμένα δυο πτώματα ενός νέου Ρώσου, γιατί έβγαλα η γαίμαρ του γέρο, — που τον έλεγαν από πάνω του μια νέα γυναίκα κι' ένα παιδί. Και το άλλο ενός 'Ιταλού.

Ο Γιάννης κατάλαβε άμεσα τί συνέβη. Οι λιποτακτές είχαν πάει να λεηλατήσουν το κτήμα. Οι Μουζίκιοι αντίσπδήσαν. Ο νέος είχε πυροβολήσει και σκοτώσει

έναν από τους έπιδρομείς. Την έσκώτωσαν έπειτα κι' έβαλ' ου την τρίτη τουρεμιά να την έροίσε ο γέρος, χωρίς να πληρωση κανένα. Και τώρα θα το πληρώνει κι' αυτός με τη ζωή του...

Άλλ' άμα είδαν ένα λοχαγό του Έπιτελείου, οι πέντε 'Ιταλοί φοβήθηκαν κι' έκαμαν να φύγουν. Ο Γιάννης τράβηξε το πιστόλι του κι' έσκότωσε ένα. Έπειτα έφώνησε:
 — Μην κουνήση κανένας! Κάτω τα όπλα!

Τρομαγμένοι, οι λιποτακτές πέταξαν τα τουφέκια τους.
 — Είσιθε άκυροί! τους είπε ο Γιάννης. Άπιάστε τη στολή που φορείται! Δώστε γρήγορα το γέρο!

Τον έβλεπαν εύθως. Κι' ο δυστυχισμένος έκείνος άρχισε να εύχαριστή με θέματα λόγια τον σωτήρα του και να του διηγείται τα συμβάντα.

Άλλα επειδή ο Γιάννης δεν έννοούσε τα ρωσικά, του ήλθε η ίδια να μιλήση του γέρο γερμανικά. Ο Μουζίκιος τα ήξερε: γιατί οι κάτοικοι της Βίλινας μεταχειρίζονται και μια γερμανική διάλεκτο. Έτσι, ο Γιάννης έμαθε πως έγεννε το έζιμα.

Οι λιποτακτές είχαν πατήσει το κτήμα σε άρα που έλειπαν οι άντρες. Άρπαξαν ένα σωρό πράγματα από την ύδα, καθώς και χρήματα, που τα έκρυψαν στους σάκους τους. Άλλά τη στιγμή που έρομαζόνταν να φύγουν άνερχλτοί, — τι μπορούσε να τους κινή μια γυναίκα; — έσθασαν έξαφνα ο πατέρας της κι' ο άντρας της. Τότε έπεσαν οι τουρκεκιές με τάτοτελέματα που ζέρουμε.

Ο Καρδινιάκ, καθώς άκουγε τη διήγηση του γέρο, ξαναγέμισε τα πιστόλια του. Έπειτα τού είπε:
 — Καλά, θα μ' ακολουθήσει. Πάρε έν άπ' αυτά τα τουφέκια και φύλαξε τα τάλλα στο σπίτι ως που να έλθουν να τα ζητήσουν. Όσο για σενα, κυρά μου, λυπομαι που δεν μπόρε να σου ξαναδώσω τον άντρα σου, να είσαι όμως βέβαιη πως αυτοί οι κακοήγοι θα τιμωρηθούν όπως τους αξίζει.

Επρόσταξε κατόπι τους λιποτακτές να μπάρουν στο σπίτι το πτώμα του δυστυχισμένου μουζικού και να δώσουν πίσω δυο πράγματα και χρήματα είχαν κλέψει.

Άρρο έγενναν κι' αυτ', έκλήνησαν όλοι ο γέρος, το έγγονάκι του που τον ακολουθούσε κλιγόντας, οι τεσσάρεις λιποτακτές κι' ο Γιάννης καθάλα, με το πιστόλι από χέρι.

Έτα, έφθασαν ως τον Αυτοκράτορα. Ο Ναπολέων επρόσταξε άμεσα να τουρκεκισθούν για παραδειγματισμό οι δυο λιποτακτές κι' οι άλλοι δυο να φυλακισθούν. Έπειτα ζήτησε από τα γέρο Μουζίκιο διάφορες πληροφορίες για τον τόπο και, πριν τον στείλη πίσω στο κτήμα του, τού έδωσε χρήματα πολλά.

Ουμπωμένος ο γέρος, γονάτισε χάμω κι' έφίλησε τη γάχη της θυλιακής εκείνης στακτιάς ρεζιγκότας του μεγάλου Αυτοκράτορος.

— Καλός Ναπολέων! Έλεγε καλός Ναπολέων!

(Έπεται συνέχεια) Γ.Ρ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

[Κατ' το Γαλλικό του λοχαγού Danrit]

ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΙΚΡΟΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
 ΑΙΓΕΣ ΣΤΙΣ ΜΕΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

(Συνέχεια και τέλος: βλ. σελ. 357.)

Δεν ζητάει τίποτε κακό: το χερμάκι του στο στόμα μόνο να βάλη θέλει γιατί να του στερούμε αυτή την άθωχ εύχαριστηση, την όρα που άρνούμε έμαίς οι μεγάλοι να μας σέρνουν χιλιάδες παθη, γιατί να του προξενούμε λύπη; έχει άργότερα καιρό, άλίμονο! να τη δοκιμάση, να πιή ως τον πάτο το ποτηρι της θλίψης! Άφήσατέ το τώρα να χαρή την εύτυχία από εκεί που τη ζητάει...

Έτσι θα ήθελα κι' εγώ να παρακαλούσα για χάρη της άγγελικής αυτής ύπαρξης μ' άπέτομαι πως είμαι ξένος και το κάτω-κάτω δεν έχω κανένα δικαίωμα να έπεμβάινω στην άνατροφή των παιδιών των άλλων.

Σε λίγο όμως τα πράγματα διορθώθηκαν μόνο των η Άελα γύρισε έξερνα προς το μέρος μου κι' έπειδή φαίνεται, κάποιο κουμπι γυάλιζε άπάνω μου που της τράβηξε την προσοχή, άρχισε να γελάει και ν' άπλώνη όλόχαρη τα χέρια, άρρίζοντας πάλι την άτελειώτη μονολογία της, την άκτανήτη μ' άχι τόσο εκφραστική.... Στο θέματα αυτό ένοιωσα όλη τη μεγαγχολία να σόβνη μέσα μου, γιατί η ύπαρξη αυτή συμβόλιζε για μένη τη ζωή, τη χαρά, την έλπιδα της γαμογέλας κι' εγώ κι' είμαι βέβαιος πως τη στιγμή αυτή που ήμουν κι' ένόω παιδί, — το χαμόγελό μου θα ήταν έτελώς παιδικό και τα μάτια μου θα είχαν ξανα πάρει την παλιά των παιδικών χρόνων λ άμψη κι' εξακολουθήσαμε έτσι να γελάει ο ένας στον άλλο σαν δυο παλιοί καλοί φίλοι, — κι' οι δυο παιδιά, ξέννοιαστα και χαρούμενα.

Μα η εύτυχία δεν βάρταζε πολύ.
 — Τι κοιτάς, πουλάκι μου, τον ξένο κύριο; είπε η μαμά έλα να σε σιάξω τώρα να κατεβώμε.

... Η γοητεία είχε περάσει... Τώρα μόνο σκέφτηκα πως ήμουν μεγάλος και ξένος π' έζητούσα εγώ να κλέψω από την εύτυχία που μόνο η μαμά έχει δικαίωμα να γεύεται;

Μελαγχολικός γύρισα πάλι το πρόσωπο προς τα έξω, όπου τα σύννεφα ήταν άκόμα πιο βαθιά πόρρωτα και το χρώμα της φύσης γύρω πιά σκοτεινότερο: ο ήλιος είχε πιά δώσει πίσω από τα χυμά της Άστιας βουάνα.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ
 ΧΑΛΙΚΑΚΙ ΚΑΙ ΠΑΠΑΚΙ

Το χαλικάκι λαμπερό Μές' στο τροχούμενο νερό Στέκεται άκίνητο και λέει, Σαμπίως να κλάει; — Ο άπάνωθέμου, άπ' το λαμπρό Το φεγγαράκι ο; στα άφουρο Νεράκι, ίδες πως όλα τάχουν...

Τι τύχη που έχουνη! Πατάει τους χασοφόρο Τού άκούει το θλιβερό σκοπό, Βουτάει γελώντας και το παίρνει Κι' έξω το τρέφει.

— Βλέπω, πατράδι μου, χλωμό Μαύ γίνεσαι... μα στεναγμό Μη βγάλεις που τη λάμψη σου όλη Που άκαιροίμαστε όλοι, Θλίψης, κι' έξω άπ' το νερό, Θα σε πατούνε στο σωρό,

Και βέβαια, εκεί που θα πονήσ... Τις πέρες... δε θα συγκινήσ. Γιατι ποιος θα σου φτάση; Κανείς! — Ρ. ές με, ρ. ές με και πάλι Στη δροσερή μου την άγκάλη!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΓΙΤΗΣ
 ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΛΙΛΙΚΑΣ

[Τοσ André Lichtenberger].

— Σού λέω, μαμά, ότι μπορώ να πάω μόνη μου!

Η μαμά της Λιλίκας θέλει κάτι να παραγγείλη στη μαμά της Έλένης, της στενης φίλης της Λιλίκας. Το πράγμα είναι έπειγόν. Η Ροζαλία, η μαγειρίσοσ, έπρεπε να το πη, όταν έγύρισε άπ' την αγορά. Μά, φυσικά, το ήξελας. Έτσι άκναι πάντα. Εύτυχως είναι η Λιλίκα.

Άλήθεια με μεγάλη της χαρά θα πήγαινε, να ξεμουδιάση λιγάκι τα πόδια της και να πη και δυο λόγια με την Έλένη, που είναι η πιό στενή της φίλη. Η απόστασε που χωρίζει τα δυο έξοχικά σπίτια δεν είναι πάνω από εξακόσια μέτρα, το πολύ έφτακόσια. Όποτε δεν πρόκειται για κανένα μεγάλο κατορθώμα.

Άλλά η μαμά είναι διατακτική. Η αλήθεια είναι ότι φρονει πως πρέπει να δίνη κανείς λίγη έλευθερία στα κορίτσια. Να στείλη τη Λιλίκα σ' ένα σπίτι που άπέχει μισό χιλιόμετρο, της δέκα ή ώρα το πρωί, σ' αυτή την τόσο ήσυχη έζοχη, δεν είναι βέβια τίποτε τρομερό: Όση φαντασία κι' αν έχετε, δεν μπορείτε να πητε ότι πρόκειται να περάση σοβαρούς κινδύνους. Ναι, Άλλά άπ' την θεωρία ως την πράξη είν' ένας ολόκληρος κόσμος. Έως τώρα η μαμά της Λιλίκας στάθηκε αλλόνητη στις ίδες της, μα δεν της έτυχε εύκαιρία να τις εφαρμόση. Η Λιλίκα έβγαίνει πάντοτε με συνοδεία. Σήμερα όμως... Τέλος πάντων, άφου το έσκεψθη καλά, η μαμά άποφασίζει να περάση η ίδια όταν θα πηγαίνη στο μπάνιο. Κι' η Λιλίκα, διακαρστημένη, χαλάει τα μουτέρα της.

Μα έξαφνα της έρχεται μια άνέλπιστη βοήθεια: Είναι ο μπαμπάς της. Τη στιγμή που άνοιξε την πόρτα να ρωτήση αν ήθε ο ταχυδρόμος, η μαμά που δεν θέλει

να αναλάβη όλη την εύθύνη μόνη της, τον ρωτάει:
 — Τι λές, μπορεί η Λιλίκα να πάη μόνη της στο σπίτι της Έλένης;

Ο μπαμπάς γελά. Το πράγμα δεν είναι να τον ρωτήσουν. Η Λιλίκα χτυπά τα χέρια άπ' τη χαρά.

— Βλέπεις, μαμά; Άλλά η μαμά τη διακόπτει.
 — Πολύ καλά! Άφου ο μπαμπάς σου άναλαμβάνει την εύθύνη...

Σε μία στιγμή, η Λιλίκα φόρεσε το καπέλο της και τα γάντια της. Ποτέ δεν ήταν τόσο γοργή. Η μαμά της δίνει την παραγγελία της. Της συνιστά να προσέχη να μη την χασή και προπάντων να φυλάγεται άπ' τ' αυτοκίνητα. Ότσι η Λιλίκα είχε βγη άπ' την καγγελοπόρτα, ο μπαμπάς γελώντας της φωνάζει:

— Και πρό πάντων μη χασέ το δρόμο!

Η Λιλίκα γελάει, χαϊρετάει μ' ένα νεύμα και φύγει στο δημόσιο δρόμο. Το ότι οι μητρικές προφυλάξεις είναι ύπερολικές, αυτό είναι φανερό. Όσως όμως κι' αυτή η άφροντισία του μπαμπά είναι λιγάκι περισσώτερη άπ' ότι πρέπει. Χωρίς να τα ληη κακείς τρογικά, πάντως όμως υπάρχουν μερικοί κίνδυνοι: αυτή την ώρα σ' αυτή την έζοχη, Η Λιλίκα σκέπτεται ότι καθεμέρι οι έφημεριδες άκαγγέλλουν πράγματα που σε κάνουν ν' ανατριχιάζει.

Κι' ακριβώς, στη γωνιά της αντίκεινης βίλλας, απέναντί της, στο πεζοδρόμιο, η Λιλίκα διακρίνει δυο ανθρώπους με άσχημο έξωτερικό. Φορούν γαλάζιες μπλούζες και κατεδασμένα καπέλα. Κι' αυτή τη στιγμή αυτό το δρόμο εί' έρημιά. Χωρίς να νηαι δειλή, η Λιλίκα έχει φοβερό καρδιοχτύπι. Όσως θαταν φρόνιμο να γυρίση, πίσω, τ' Φεύγει και πάει σ' άλλο πεζοδρόμιο. Είνυχως οι δυο άνθρωποι πέρασαν με μια άγαθη καλημέρα. Η Λιλίκα άναπνεει έλεύθερα κι' άναγνωρίζει τους δυο έργατες που είχαν έρθει προχτές να διορθώσουν κάποιο δωμάτιο στο σπίτι...

Μα έξαφνα όπισθοχωρεί με μία κραυγή: Ένα φοβερό γαύγισμα άντήχησε πλάι της. Είναι ο σκύλος μιας βίλλας, που δυο βήματα κοντά της λυσάει και δείχνει τα δόντια του. Εύτυχως είναι μέσα άπ' τα κάγγελα. Συνήθως περνούν άπ' τάλλο πεζοδρόμιο για ν' απορβούν αυτό το φοβερό ζωό που δεν άφνει διαβήτη να περάση χωρίς να τον τρομάξει. Μα η Λιλίκα στην παραγή που έδοκίμασε προ όλγυου τόψε ξεγάζει. Εύτυχως που ο κίνδυνος δεν είναι σοβαρός. Τέτοια άγρία ζωά όμως πρέπει να τα δένουν. Αυτή δεν είναι κατάστασις! — σκέπτεται η Λιλίκα. Και λογαράζει, μέλις φτάσει στην πρώτη γωνιά, να στήψη και να βγη στο δρόμο που κάθεται η Έλένη. Την περιμένουν όμως κι' άλλες τρομάρες.

Άπάνωγι της, μες στη μέση του δρόμου, η Λιλίκα διακρίνει ένα κοπάδι βό-

δια. Τα φυλάει και τα οδηγεί μόνο του ένα ξυπόλυτο παιδάκι, έχι μεγαλύτερο από δέκα έτών. Η Λιλίκα δέν είναι φοβιστάρα. Τα ζώα όμως που έχι υν κέρατα δέν της άρεσούν. Αν ύπηρες εκεί κοντά καρμιά πόρτα, θά κατέρευε μέσα, χωρίς να βιαστεί, που μπαίνει. Δυστυχώς όμως δέν ύπάρχει. Ίσως, — σκέπτεται πάλι, θάταν πρόνιμο να γυρίση πίσω. Μά αν την κυνηγούσαν, Αν, καθώς θάρευε, άκουγε πίσω της να τρέχη κανένα άπ' τ' άγκώδη αυτά κερασόρα. Καλύτερα ν' αντιμετώπιση τον κίνδυνο. Λένε ότι τ' ανθρώπινο βλέμμα καρμιά φορά κάνει τ' άνα να επιστοχουρούν. Η Λιλίκα στέκει πίσω από μια ψηλή λεύκα και με σφιγμένα δόντια βλέπει τ' βώδια να περιούν. Ένα, δύο, τρία, τέσσερα... Πέρασαν τέσσερα. Κι έρχεται τ' πέμπτο, ένα ζώο κολοσιαίο. Βαδίζει άργά - άργά, με τ' ρουθούνια ύγρά, ενώ η ύδρα του τού μαστιγώνει τ' πλευρά. Η Λιλίκα τ' κοιτάζει κατάματα και μέσα της, μ' όλη της τή θέληση, τ' παρακαλεί να περάση ήσυχο στο δρόμο του και να φύγη.

Μά φαίνεται πως τ' βώδι δέν την έννοει. Αντί να φύγη, σταματάει και με τ' μεγάλα του μάτια κοιτάζει τή Λιλίκα. Θεέ μου, τί σκέπτεται να κάνει; Μήπως τ' βλέμμα της Λιλίκας δέν έχει τήν έκφραση πού χρε άζεται και φάνηκε στο βώδι άπειλητικό; Μ' έφωνή άλλαγήμένη ή Λιλίκα τού λέει: «Έμπρός, καλό μου βώδι, έμπρός!»

Μά τ' βώδι έξακολουθεί να την κοιτάει κατάματα, κουνάει τ' κεφάλι, τεντώνει τ' λαιμό, άνοίγει τ' χείλη... Κι άκούγεται ένας σοβαρός μυκηθμός.

Στηρηγμένη στο δέντρο, ή Λιλίκα αισθάνεται όλο τ' σώμα της να τρέμη. Τόχε ξεχάσει: στα μαλλιά της έχει μια κερασια κορδέλλα. Χωρίς άλλο τ' βώδι θά την κερατίσει. Νά τ'ο. Χαμηλώνει τ' κεφάλι. Άπελπισμένη φωνάζει: «Βοήθεια!»

— Μή φοβάσαι, κυρία, τ' βώδι δέν είναι κακό.

Με θάρρος, πού στη Λιλίκα φαίνεται υπεράνθρωπο, ο μικρός ξυπόλυτος βουκόλος πιάνει τ' κέρατο τού εξαγριμένου ζώου, τού σηκώνει τ' στόμα, άπ' όπου κρέμεται μισομασσημένη χλόη, κι έπειδή τ' βώδι φαίνεται πως έπιμένει ακόμα στο σκοπό του, τού δίνει μια στα πλευρά με τ' πόδι του. Τ' ζώο τώρα πιχ τραβάει τ' δρόμο του.

Η Λιλίκα ξεναπαίρει κι' αυτή τ' δρόμο της βιαστικά, χωρίς να κοιτάξη πίσω της. Περνήτα βήματα ακόμα και θά φτάση στο σπίτι της Έλένης. Μά εκείνη τή στιγμή, ένα κεφάλι προβάλλει μέσ' άπ' τ' χαντάκι. Βγαίνει ένας άνθρωπος παράξενος και διευθύνεται προς τή Λιλίκα. Κάτι θέλει να της πη. Μά ή Λιλίκα, γεμάτη φόβο πάλι, κάνει γρήγορο τ' βήμα της κι' απομακρύνεται. Κι' ο άγνωστος άνθρωπος

ξεναγυρίζει στο χαντάκι, όπου έχει πέσει ή μοτσουλέττα του, κι αγωνίζεται τού καπου για να τή βγάλη από μέσα.

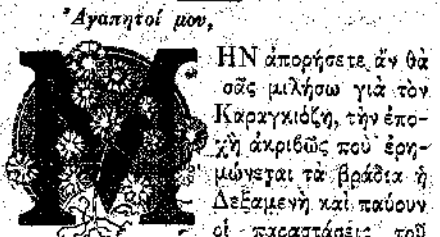
Λαχανιασμένη πιά ή Λιλίκα φτάνει: στο σπίτι της Έλένης. Χτυπάει τ' κουδούνι. Η Έλένη τήν δέχτηκε μέσ' άπ' τόν κήπο κι' έτρεξε να τής άνοίξη. Κι' άφού τελείωσαν τ' φίλια και τ' επιφωνήματα, ή Λιλίκα κάθεται να διηγηθή τις φοβέρες της περιπέτειας, περιπέτειας πού δέν θά τις περιούσε, αν δέν ήταν, — κι' άς μή τ'ο παραδέχεται, — φοβιστάρα.

(Μεταφρασίς)

ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

Αγαπητοί μου,

ΝΗΝ άπορήσατε αν θά σάς μιλήσω για τόν Καργκιόζη, τήν εποχή άκριβώς πού έρχόμουνται τ' βράδια ή Δεξαμενή και παύουν οι παραστάσεις τού μικρού εκείνου θεάτρου μέ τους οικιώδεις ήθοποιούς. Έδιάβασα προό λίγου ένα βιβλίο γαλλικό. Είναι ο Α' τόμος μιας μεγάλης μελέτης τού πολυ γνωστού σας Γάλλου καθηγητή κι' Έλληνοστή κ. Louis Roussel, με τόν τίτλο: «Karagheuz, ou un Theatre d'ombres a Athenes». Τ' άρχιτο και περίεργο βιβλίο!

Τ'ο περιέμενατε, αλήθεια, ποτέ πως τ'ο θεατρικό εκείνο, πού χωρίς καμμία αξίωση διασκεδάσει τόν λαό, ο φτωχός και ταπεινός Καργκιόζης, θά γινόταν τ'άντικείμενο τής μελέτης ενός σοφού; Κι' έδμως ο Καργκιόζης είναι κάτι σπουδαίο. Είναι ένα γνήσιο λαϊκό θέατρο πού έχει τήν έξέλιξη του, τήν παράδοσή του και τήν ιστορία του. Αντιπροσωπεύει τ'ο λαϊκό πνεύμα. Άποτελει, με τ'ο πλήθος των κωμωδιών του, μια ξεχωριστή δημόδη θεατρική λογοτεχνία. Στη λογοτεχνία αυτή καθορίζεται, αν και χοντρά γελοιογραφημένη ή άνατολιτική ζωή. Κι' είναι ή πιο ζωντανή και πιστή ήθογραφία. Ένωσείτε τώρα πως και γιατί, εκεί πού πάει ένας άλλος να διασκεδάση άπ'όλους με τόν λαό και να γελάση, ένας σοφός μπορεί να πάρη για να μελετήσει. Κι' αυτό έκανε χρόνια δάκαυρα ο κ. Ρουσσέλ, πού δέν άφησε Καργκιόζη άγύριστο στις Άθήνας, κι' έμαζέψε καμμία τριανταριά κωμωδίες, και τις μετέφρασε γαλλικά, και τις έσοχόλασε.

Ο Α' τόμος τής μεγάλης αυτής φιλολογικής και λαογραφικής μελέτης, περιέχει και μια κωμωδία τού Καργκιόζη έλληνικά και γαλλικά, πού θά τή διαδεχθούν άλλες είκοσιοκτί!

Άπό τή μελέτη τού κ. Ρουσσέλ μαθαίνουμε πως κάθε καλοκαίρι λειτουργούν εδώ καμμία δεκαριά Καργκιόζηδες. Οι

κυριώτεροι είναι: τού Παριώτη, στην ό δόν Ηρώδου τού Αττικού. Τού Θεοδορόπουλου, στην όδον Ηρακλειδών, στα Πετραλίκια. Τού Δαμαλάκη, στο σταθμό της Παλοποννήσου. Και τού Μόλλα στή Δεξαμενή. Ο τελευταίος είναι ο καλύτερος άπ' όλους. Γιατί έχει τόν ικανώτερο ακαταγκισσοπαίκτη, μιá έκτακτη ιδιοφυΐα, τόν Αντώνιο Μόλλα, πού ο κ. Ρουσσέλ τόν θεωρεί άνωτερο κι' άπ' όλους τούς κωμικούς ήθοποιούς των Άθηνών. Και μάς διηγείται τή ιστορία του έτσι: «Κατά τ'ο 1901, στή σχεδόν έρημη σύμμερα συνοικία τού Σταδίου, λειτουργούσε ένας άρκετά διασκεδαστικός Καργκιόζης. Στην πρώτη σειρά των θεατών, με τ'α μάτια γοητωμένα κι' τ' αυτιά τεντωμένα, καθόταν, σχεδόν κάθε βράδυ, ένα παιδί καμμία δεκαπενταριά χρονών, πού τ'ο έλεγαν Αντώνη Μόλλα κι' είχε μανία για τ'ο είδος αυτό τού θεάτρου. Ηξερε τ'ο δραματολόγιο άπέξω. Κάποτε έπαιζε κι' αυτό τ'ο ίδιο, μπροστά τούς φίλους του, σηνές τού Καργκιόζη σ' ένα πρόχειρο μεπερντί. Μια μέρα, ο καργκιόζοπαίκτης άρρώστησε. Ο διευθυντής τού καταστήματος — ήταν ένα υπάιθριο καφένο, — στενοχωρημένος για τ'ο άτύχημα αυτό πού θά έλάττωνε κείνο τ'ο βράδυ τις εισπράξεις του, παρακάλεσε τόν Αντώνη Μόλλα νάντικαταστήση τόν άπαραίτητο καλλιτέχνη. Ο μικρός κολακεύθηκε, έδίστασε και τέλος έδέχθηκε, αλλά με τή συμφωνία να τού επιτρέψουν να γεμίση τις πρώτες σειρές τού άκροατηρίου με μια κλάκα από φίλους του. (Κλάκα λέγεται ο όμιλος των θεατών πού μπάζουν στο θέατρο οι ένδιαφερόμενοι για να τούς χειροκροτούν οι έγκάθετοι.) Έπαιξε κι' είχε τόση έπιτυχία, ώστε από τ'ο βράδυ εκείνο τού έδωσαν τή θέση για πάντα. Έτσι τουλάχιστο διηγείται τ'ο πράγμα ο ίδιος ο Αντώνιος Μόλλας. Άργότερα μεταφέρθηκε στή Δεξαμενή, όπου εξακολουθεί να παίζει κάθε χρόνο όλο τ'ο καλοκαίρι.»

Τήν πιστεύω εγώ αυτή τήν ιστορία! Γιατί εδώ και λίγα χρόνια, στην Άγορά, άκούγα ένα μικρόν όψοκομιστή, πού μπροστά τούς συναδέλφους του, όταν δέν είχε άλλη δουλειά, έπαιζε θαυμάσια σηνές άπε τόν Καργκιόζη. Ίσως σήμερα τ'ο παιδί αυτό είναι κάπου αληθινός καργκιόζοπαίκτης κι' άκριβώς είναι ο διάδοχος τού Μόλλα. Ο ποιητής, βλέπετε, γεννιέται, δέν γίγνεται. Άπό τόσες χιλιάδες παιδιά πού έδλεπαν τόν Καργκιόζη τω Σταδίω, μόνον ένας Μόλλας μπορεί να τόν μιμηθή στή έντελεια και σε λίγο να τόν υπερέβη. Πού θά πη πως είχε εκ γενετής τ'ο χάρισμα, τήν ιδιοφυΐα τού κωμικού ήθοποιού. Η τύχη τόν έδωθήσε να βρη τ'ο δρόμο του και να καλλιεργήση τ'ο τάλαντό του. Και σήμερα ο Αντώνιος Μόλλας είναι πλούσιος, κι' ένδξος, άφού και γαλλικά βιβλία γράφονται

γι' αυτόν. Πού θά πη πάλι, πως για να επιτύχη κανείς στή ζωή, πρέπει ν' ακολουθήση τήν κλίση του όποιου κι' αν είναι. Υποθέτω πως ο πατέρας τού Μόλλα θά προτιμούσε να τόν κάνει γίατρο ή δικηγόρο. Άλλά είναι βέβαιος πως δέν θά γινόταν ούτε μεγάλος γίκατος ούτε μεγάλος δικηγόρος. Ένώ μεγάλος καργκιόζοπαίκτης έγινε. Και πάντα είναι προτιμότερο να είναι κανείς μεγάλος, έστω και καργκιόζοπαίκτης, παρά μικρός, έστω και γιατρούδάκος ή δικηγόρος. Ένχ μόνον είναι τ'ο κακό: πως οι περισσότεροι δέν μπορούν να γίνουν μεγάλοι σε τίποτα. Μά έμεις τώρα μελούμε για κείνους πού μπορούν να γίνουν σε κάτι...

Σας άσπάζομαι

σε τέτοια ώρα τόν Παύλο χωρίς να τον στείαη πρώτα να είδοποίηση τήν κυρά Φλουρή για να μή χάση τ'ο μισό της, ή δύστηνη, άπ' τήν ανησυχία.

— Ω, κάτι θά έπαθε ο Παύλος, κάτι κακό, χωρίς άλλο. Ποιος ξέρει!

Κανένα αυτοκίνητο τόν πλάκωσε, κανέναν μεθυσμένος τόν κτύπησε; Άποθύμησε σ' τ'ο δρόμο άπό τ'ο κρούς. Ποιος ξέρει! Θεέ μου!...

Ν.τούκι ντουκι... Μάννα!...

— Μπα, κτύπησε ή πόρτα, άλούστηκε μ' αν να; Ήλας ο Παύλος, ζή ο Παύλος; Δοξασημένη ή γάχη σου, Θεέ μου!...

Και κώνοντας όλοένα τ'ο σταυρό της, σηκώθηκε ή δύστηνη με μις σα γαλαντισμένη άπό τ' άχυρόστρωμα, όπου πρό στιγμή έπεσε παραλυμένη άπό τήν αγωνία. Έτρεξε, άνοιξε, τόν άρπαξε σ' τήν άγκαλιά της;

Ν.τούκι ντουκι... Μάννα!...

— Μπα, κτύπησε ή πόρτα, άλούστηκε μ' αν να; Ήλας ο Παύλος, ζή ο Παύλος; Δοξασημένη ή γάχη σου, Θεέ μου!...

Και κώνοντας όλοένα τ'ο σταυρό της, σηκώθηκε ή δύστηνη με μις σα γαλαντισμένη άπό τ' άχυρόστρωμα, όπου πρό στιγμή έπεσε παραλυμένη άπό τήν αγωνία. Έτρεξε, άνοιξε, τόν άρπαξε σ' τήν άγκαλιά της;

ΕΙΚΟΝΕΣ ΒΡΑΒΕΥΘΕΝΤΩΝ
ΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

ΕΜΜ. Α. ΜΕΛΑΝΔΙΝΟΣ
(Μικρό Διαβόλιον) εν Πλωμαρίω Μυτιλήνης. Α' Βραβ. τ.ον. 183ου Διαγωνισμού Δύσεως.

ΘΕΜΗΣ ΑΝ. ΝΑΤΣΑΣ
(Αναγνωσθείσα Έλλάς) εν Θεσσαλονίκη. Γ' Βραβ. τ.ον. 183ου Διαγωνισμού Δύσεως.

Η ΚΥΡΑ ΦΛΟΥΡΗ ΚΙ' Ο ΓΙΟΣ ΤΗΣ

Μ' όλο τ'ο δυνατό αν και πρώτο κρούσος κεινης της βραδυάς, τ'ο μόνο παραθύρο τού μικρού χαμόσπιτου άνοιγόνκλεινε σχεδόν κάθε δυό λεπτά και μια γυναίκούλα, πρόωρα από κόπους κι' από φτώχεια γερασμένη, πρόβριζε και μ' άγωνία, με λαχτάρα άγνώστους όσο τ'ο μάτι της έφθανε.

— Πως να μην έλθω!...

Αλήθεια, πως να μην έλθω άπόψε ακόμα ο Παύλος, τ'ο μόνο παιδί, ή μοναχιά παρηγοριά κι' ή τελευταία έλπίδα της κυρά Φλουρης;

— Και κάνει τόσο κρούσος άπόψε!...

Αλήθεια, ακόμα με τ'α κολαιρινά του, μπορεί ν' άρπάξη εξήμερα καμμία πούντα κι' ή δύστηνη μάννα του με τί θά τόν νοσηλεύη, πως να πληρώση τ'ο γιατρό, πως να τού πέρη φάρμακα;

— Φθάνει μόνον να μην τού τύχε τίποτα κακό!... Παυγία μου, μητέρα κι' εσύ, θά ήθα τ'ο παιδί μου!...

Κι' έτρεμε από άγωνία ή δύστηνη μάννα.

— Νά μην ήθε σώσω να πάω σ' τ'ο Μαστρογιάννη να παλιοπάπουσά μου, θά μπόρια τώρα να πετχέω σ' τ'ο μαγαζι να δω μήπως και τ'ο κρατήσε ο μάστορας ποραπάνω. Μπορεί να λαχε τίποτα δουλειά παραπάνω; μά τόσο άργά πάλι;

Και μνη, κυρά Φλουρή!... παρτημένες Χριστό είναι ή λαμπρής για να χη ο φραγκοράτης τόσο περισσή δουλειά και να κρατήση τ'ο γιο σου δέκα ή ώρα, και με τέτοιο κρούς; Δέν σου τ'ο πέ τόσες φορές ο ίδιος ο Παύλος σου, πως μόλις λίγο σουρουπώσει, ο ίδιος ο μάστορας τού λέει: Έλα, άντε τώρα κι' ή μάννα σου σε καρτερεί!...

Είναι πονόψυχος άνθρωπος ο μάστορας; στωτός Χριστιανός. Άδύνατο να κρατή

μεγάλο κακό, μα δέν τ'ο θέλα, μάννα, τ'ο θεά! Τ'ε ξερα πόσο θά λυπηθής και ή αυτό έβισαξα να γυρίσω σπίτι! έλεγα να πάω σ' τις γριμμές τού τραίνου να σκοτωθώ παρά να σ' αντιπρόσωπιο προπιασμένος. Και θά τ'ο κνα, μάννα, μά μου φάνηκε ν' άκουση τόν μακαρή τόν πατέρα να μ'ο λέει: «Ανάνδρε, κι' άλλο εγγύημα θέλεις να κάνης; Νά φήρης πεντάσημη τή δύστηνη γυναίκα πού τόσα τραβήξε για σε; τή μαννα σου, μωρέ, πού πεθαίνοντας σου παράγγειλα νάν τήν προσέχης άν άγιο κόνισμα; Κι' έτσι μετανόησα να σκοτωθώ. Μά πως θά κάνω τώρα τήν παραγγελία τού μακαρή; είμαι; έγώ τώρα για να σηκώνω μέτωπο και ν' αντιπρόσωπιο ανθρώπους; Συφορά μου... Μάννα, μαννάλα μου!...

— Μαγάλος ο Θεός, παιδί μου! μην απελπίεσαι, — βουτηγμένη σ' τ'α δάκρυα τού πέ ή κυρά Φλουρή — ό,τι κι' αν έκαμες, άφού άναγνώριζεις τ'ο λάθος σου, αυτός θά σε συχωρήση και θά μάς βοηθήση. Κάμε τήν προσευχή σου, παιδί μου, να ξελασάρω ή καρδιά σου, μείνε λίγο μονάχος σου να ήσυχάση, και τώρα γυρίσω και μου λές τί έγινε, να δούμε σαν ποια θά βρούμε θεραπεία.

Και μ' όλο τ'ο κρούς, βγήκε σ' τήν αυλή ή κυρά Φλουρή για να μπορέση, ελεύθερα να κλάψη. Νά κλάψη άπό λύπη για τ'ο άγνωστο κακό πού είχε κάμει τ'ο παιδί της; μά συγχρόνως κι' από χαρά κι' από πέρηφάνεια, γιατί ο Παύλος της τής δείχνόταν με μεγάλη καρδιά και φιλοτιμία. Τον έδτετε πού ήθελε ν' άφανίστ'ή από τή γη! και ποιος ξέρει για τί μικροαίτια! Γιατί τί μεγάλο κακό θά μπορούσε να κάνη ο Παύλος;

Αυτός πονούσε και τή μύγα. Νά κλάψη; Άδύνατο πέτε. Θά τσαλάκωσε ίσως καμμία φορεσιά διπλώνοντας τήν αδεία και θά τυχε σ' τήν ώρα τή κακή του ο μαστορας και θά τ' άγριομιλήσε. Αυτό θά 'ταν όλο. Καλέ κι' αυτοί οι άνθρωποι δέν νοιώδουν από παιδικά, δέν ξεφουρν πως νάν τούς μιλήσουν και για νάν τούς κάνουν μια παρητήρηση, τούς παραστάνουν πως καταστρέψαν τ'ο σύμπαν και πρέπει να σκοτωθούν, να μην ύπάρχουν. Ούφι!...

Και σχεδόν γαλλήνια, γόρως σ' τ'ο παιδί της:

— Ε, λέει, εκλαμάρησε, γίκα μου! Άλλη φορά, σε παρακαλώ, καμμία παρητήρησ' αυτή τ'ο ύφος σου, να είχες κάμει τούλάχιστο φόνο. Και σ'ό τσαλάκωθήκα μια φορεσιά, τι θά πη; Σπουδαίο! Έπειτα τ'ο τέλος!...

— Έθες, παιδί μου, άφεντη μου, μάτια μου! Πήγγα να τρελλαθώ ή κακομοίρα. Πως άργησε, γίκα μου;

Μά παράξενο πράγμα σ' τ'ο τόσο ξεχειλιμα της μητρικής χαρής, ο Παύλος δέν άποκρινόταν καθόλου. Ξαν έβλο κούτσουρο σταθήκε σ' τήν άγκαλιά της μάννας τού ούτε τήν φίλησε, ούτε άποκρίθηκε σ' τις έρωτήσεις της. Η κυρά Φλουρή τρώμαζε.

— Είσαι άρρωστος, παιδί μου;...

Ο Παύλος ξεπάσε άπότομα σ' ένα κλάμα δυνατό. Κλάμα όχι άρρωστού πού πονεί, μά ένοχου πού αισθάνεται τύψεις. Τ'ο ννοιασε ή κυρά Φλουρή. Ένα φίδι της δάγκωσε τήν καρδιά. Μ' άύστηρή, σχεδόν άγρια φωνή, ρώτησε:

— Παύλε, τί έκαμες;

— Ω μάννα, συχώρα με; σου έκανα

Αυτός πονούσε και τή μύγα. Νά κλάψη; Άδύνατο πέτε. Θά τσαλάκωσε ίσως καμμία φορεσιά διπλώνοντας τήν αδεία και θά τυχε σ' τήν ώρα τή κακή του ο μαστορας και θά τ' άγριομιλήσε. Αυτό θά 'ταν όλο. Καλέ κι' αυτοί οι άνθρωποι δέν νοιώδουν από παιδικά, δέν ξεφουρν πως νάν τούς μιλήσουν και για νάν τούς κάνουν μια παρητήρηση, τούς παραστάνουν πως καταστρέψαν τ'ο σύμπαν και πρέπει να σκοτωθούν, να μην ύπάρχουν. Ούφι!...

Και σχεδόν γαλλήνια, γόρως σ' τ'ο παιδί της:

— Ε, λέει, εκλαμάρησε, γίκα μου! Άλλη φορά, σε παρακαλώ, καμμία παρητήρησ' αυτή τ'ο ύφος σου, να είχες κάμει τούλάχιστο φόνο. Και σ'ό τσαλάκωθήκα μια φορεσιά, τι θά πη; Σπουδαίο! Έπειτα τ'ο τέλος!...

